

Nieuws van de Grote Oorlog voor heemkundigen

Geïnteresseerd in de Grote Oorlog? Via de website www.archief.be, met als titel *Nieuws van de Grote Oorlog*, krijg je toegang tot meer dan 360.000 pagina's Belgisch persmateriaal uit de Eerste Wereldoorlog. Zeventien organisaties uit Vlaanderen werkten twee jaar lang aan het inventariseren, digitaliseren en online brengen van honderdduizenden krantenpagina's uit 1914-1918. Het project stelt de informatie uit deze kwetsbare nieuwsbladen veilig voor toekomstige generaties en zet het digitale erfgoed van de Eerste Wereldoorlog internationaal op de kaart. De uitwisseling van begin 2016 met het project *Belgian War Press* zal bovendien dit unieke persmateriaal voor het eerst in zijn totaliteit samenbrengen. Nieuws van de Grote Oorlog realiseert op die manier een van de grootste databanken ter wereld met persmateriaal uit 1914-1918, dat dankzij een projectsubsidie van de Vlaamse overheid ook doorzoekbaar is in het Engels, Frans en Duits.

Waarom is dit project zo interessant voor heemkundigen?

Dankzij *Nieuws van de Grote Oorlog* kan je heel gericht onderzoek doen naar je eigen regio, en dit zowel voor belangrijke nieuwsfeiten als voor sportuitslagen, zoekertjes, een verslag van de burgerlijke stand in een stad, gemeente of dorp, enzovoort.

Daarnaast zitten er geïllustreerde publicaties in het archief. De foto's, prenten en tekeningen vormen een dankbare aanvulling van het geschreven materiaal en zijn in staat om de feiten en verhalen visueel

te ondersteunen. Verder laten de filters het toe om de zoekopdracht te verfijnen, zodat je heel gericht aan de slag kan. Bovendien hoef je je niet te verplaatsen om de kranten te raadplegen, de online databank zorgt ervoor dat je dit van thuis uit kan doen.

De website laat ook toe om op locatie te zoeken. Er is niet alleen een kaart met de kranten per plaats van uitgave, maar je kan ook zoeken op trefwoord. Op die manier vind je artikels terug waarin een specifiek dorp, gemeente of stad aan bod komt.

Vlaams Instituut voor Archivering (VIAA)

VIAA wil het digitale erfgoed van Vlaanderen op een duurzame manier bewaren en toegankelijk maken voor iedereen. De focus van VIAA ligt bij het audiovisuele materiaal aanwezig bij de culturele erfgoedorganisaties en omroepen in Vlaanderen. Het werd eind 2012 door de Vlaamse overheid opgericht. VIAA brengt een heleboel partners uit cultuur en media samen, en kan door het bundelen van het materiaal van deze partners kostenefficiënt en op een kwaliteitsvolle manier het sterk bedreigde audiovisueel materiaal digitaliseren. VIAA zorgt daarna voor een duurzame digitale bewaring van alle digitale audio en video, en stelt het ter beschikking van onderwijs en het brede publiek via www.hetarchief.be

Handleiding

In wat volgt leggen we stap voor stap uit hoe je de website van *Nieuws van de Grote Oorlog* kan gebruiken.

Startpagina

Wanneer je surft naar de website van *Nieuws van de Grote Oorlog*, zie je dat de homepage opgebouwd is uit verschillende elementen. Allereerst zie je de zoekbalk, die je bovenaan op elke pagina kan terugvinden. Hier begint je zoektocht doorheen het archief. In het onderdeel *Aan de slag! Op zoek naar kranten en artikels* vind je een uitgebreide toelichting bij deze centrale functie van de website. Andere onderdelen op deze pagina zijn de tijdlijn, collecties en blogs in de kijker, een kaart waar je kan zoeken op plaats van uitgave, een toelichting bij het project en een oplistijng van de initiatiefnemers en partners van *Nieuws van de Grote Oorlog*.

Zoekbalk

Bovenaan de startpagina, en bovenaan elke detailpagina, vind je een grijze zoekbalk, die je kan herkennen aan het vergrootglas links.

Dankzij OCR (optische tekenherkenning) zijn de kranten doorzoekbaar op trefwoord. In het onderdeel *Aan de slag! Op zoek naar kranten en artikels* leggen we gedetailleerd uit hoe je met deze tool werkt.

Tijdlijn

De tijdlijn bestaat uit twee onderdelen: enerzijds heb je de link naar verschillende tijdlijnblogs en anderzijds kan je de grijze balkjes zelf aanklikken. Als je op zoek bent naar krantenartikels uit een specifieke maand, kan je via deze weg aan de slag.

Collecties en blogs in de kijker

Onder de tijdlijn vind je de collecties en de blogs in de kijker. Via *Alle collecties of Meer blogposts* kom je terecht op de overzichtspagina's van de respectievelijke collecties of blogs. Er is ook een handige link voorzien om meteen een eigen collectie te maken. Dit doe je door een titel voor je collectie in te ge-

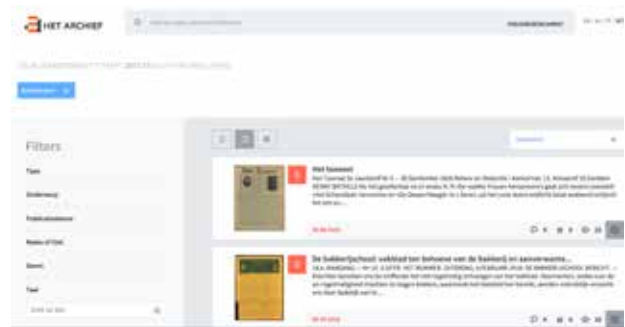
ven en op *Aanmaken* te klikken. Meer uitleg hierover volgt in de onderdelen *Creëer en beheer je eigen account en Krant toevoegen aan en verwijderen uit...*

Zoeken op kaart

De kaart, die onder de blogs en collecties staat, biedt de mogelijkheid om te zoeken op plaats van uitgave. Zoek op de kaart zelf, of geef in de zoekbalk links boven een plaatsnaam in. Je kan in- en uitzoomen door rechtsbovenaan de kaart op + of - te klikken. Navigeren naar een plaats die nog niet zichtbaar is op de kaart, doe je door te slepen met de muis.

In dit voorbeeld klikken we door naar de locatie Antwerpen. De website vindt hiervoor 2.873 resultaten.

Dit zijn alle kranten die in de stad Antwerpen verschenen zijn en het label Antwerpen meegekregen hebben. Er zijn echter ook kranten met het label *Anvers*. Op de kaart staan deze twee labels naast elkaar. Hetzelfde geldt voor steden zoals *Gent/Gand*, *Brugge/Bruges* of *Brussel/Bruelles*.

Creëer en beheer je eigen account

Een eigen account biedt verschillende mogelijkheden. Zo is het mogelijk om persoonlijke collecties te maken met kranten die jou interesseren. Verder kan je ook kranten als *Favoriet* aanduiden. Heb je een interessante krant gevonden, maar heb je geen tijd om die onmiddellijk te lezen? Je kan ook kranten selecteren, zodat ze in de categorie *Bekijk later* op je profiel terechtkomen. Zo kan je ze later te allen tijde raadplegen. Meer over deze mogelijkheid onder *Krant toevoegen aan en verwijderen uit...*

Om een account aan te maken, klik je rechtsboven de website op de knop *Aanmelden*. Vervolgens klik je onderaan de pagina op *Nog geen account? Maak er hier een en ga aan de slag!*. Daar geef je je e-mailadres en je wachtwoord op en klik je op *Account aanmaken*.

Aan de slag! Op zoek naar kranten en artikels

Zoeken op trefwoord en zoekhulp

De gedigitaliseerde kranten werden automatisch van OCR (optische tekenherkenning) voorzien. Dit betekent dat de tekst in de kranten omgezet wordt naar doorzoekbare tekst. Het OCR-resultaat is echter afhankelijk van de kwaliteit van de kranten en het lettertype. Sommige letters zijn onherkenbaar voor een computer. Ook handgeschreven kranten, zoals *Le Claque à Fond*, *Vervi Vola* en *Duynenblad* kan je niet doorzoeken op trefwoord.

Er zijn verschillende manieren om een zoekopdracht uit te voeren. Het zoeken op de kaart kwam reeds aan bod. Daarnaast kan je zoeken op trefwoord. Het kan gaan om een persoonsnaam, plaatsnaam, titel van een krant, enzovoort. Zoeken op trefwoord kan zowel via de voorpagina als via elke andere pagina op de website. Bovenaan vind je telkens een grijze zoekbalk waar je een trefwoord kan ingeven.

- Voorbeeld: *Hallen van leper*: 328 resultaten.

De zoekopdracht kan op verschillende manieren verfijnd worden, zodat de resultaten beter aangepast zijn aan je specifieke vraag. De eerste manier is via de trefwoorden zelf. Die kan je voorzien van aanhalingstekens, zodat je enkel resultaten krijgt met de exacte schrijfwijze van je zoekopdracht. Voorbeeld: "Hallen van leper": 19 resultaten.

Persoonsnamen, plaatsnamen en andere woorden werden vaak op verschillende manieren geschreven. *leper* werd ook geschreven als *leperen*, *Yper*, *Yperen* en *Ypres* in het Engels en Frans. Bij het zoeken op trefwoord hou je dus best rekening met meerdere schrijfwijzen.

Door die verschillende zoekopdrachten te gebruiken, optimaliseer je het resultaat en sla je geen publicaties over die belangrijk kunnen zijn voor je onderzoek.

Om je zoekopdracht te verfijnen kan je verder ook gebruik maken van enkele filters:

- Type: zoek je naar een document (een krant), een blog of een collectie?
- Onderwerp: via deze filter kan je een bepaald soort pers selecteren, zoals bijvoorbeeld *Gecensureerde pers*, *Culturele bladen* of *Frontbladen*.
- Publicatiedatum: je kan je zoekopdracht ook beperken in tijd. Wil je enkel de artikels van november en december 1914? Klik op het jaartal om de maanden zichtbaar te maken en vink vervolgens de gewenste maanden aan.
- Reeks of titel
- Genre: gedrukte, getypte of handgeschreven kranten
- Taal: Nederlands, Frans, Engels en Duits
- Aanbieder: hier zie je de verschillende partners opgelijst die kranten aangeleverd hebben. Als je enkel de inhoud van een bepaalde partner wil selecteren, kan je van deze filter gebruik maken.

Wanneer je een zoekfunctie uitgevoerd hebt met de eventuele filters, zie je rechts van de filters de zoekresultaten. Deze kan je alfabetisch sorteren, of sorteren op relevantie, datum, laatst toegevoegd of meest bekeken.

Een krant openen doe je door op de titel of op de afbeelding te klikken.

Op een dergelijke pagina kan je de krant volledig lezen. Je kan in- en uitzoomen op de tekst door rechts bovenaan de kaart op + of - te klikken. Wanneer je een stuk ingezoomd hebt, kan je over de pagina navigeren door te slepen met de muis. Rechts van de krant kan je kiezen voor *Toon tekst*, waarna de OCR tevoorschijn komt. Hier kan je zoeken op trefwoorden op die specifieke pagina via de toetsencombinatie Ctrl-F (Windows) of Cmd-F (Apple), waarna je een trefwoord ingeeft. Onderaan de krantenpagina kan je navigeren naar de andere pagina's.

Verder kan je doorklikken op verschillende labels, zoals *Bekijk alle items in deze reeks*. Deze link staat onder elke krant. Naast de kranten zijn er ook labels te vinden. Hier kan je bijvoorbeeld doorklikken op *Onderwerpen*. Wanneer een krant (zoals bijvoorbeeld *De Belgische Standaard*) het label *Oorlogspers* heeft, kan je op deze manier alle kranten met hetzelfde label in één klik filteren. Indien een krant toegevoegd is aan een of meerdere collecties, kan je op dezelfde manier doorklikken naar de volledige collectie.

Concrete tip: als je alle edities van een krantenreeks chronologisch wil bekijken, kan je *Bekijk alle items in deze reeks* aanklikken en vervolgens *Datum oplopend*

selecteren. Op die manier worden de kranten gesorteerd van oudste naar recentste.

Krant toevoegen aan en verwijderen uit

... Bekijk later

Wil je een krant of een artikel zeker lezen, maar op een ander moment? Dan kan je bij de zoekresultaten op het klokje rechts van de datum klikken. Het embleem wordt vervolgens blauw. Nogmaals klikken en je verwijdert de krant uit de rubriek *Later lezen*. De kranten die je op die manier geselecteerd hebt, vind je terug in de rubriek *Later lezen* op je profielpagina (zie verder). Daar kan je de kranten eveneens uit je selectie verwijderen.

... Favorieten

Om een item aan je favorieten toe te voegen, open je de krant eerst door op de titel of de afbeelding ernaast te klikken. Rechts van de titel zie je een sterretje staan. Wanneer je hierop klikt, voeg je de krant toe aan je favorieten. Ook dit embleem wordt hierna blauw. Je favorieten kan je, net als *Later lezen*, terugvinden op je profiel (zie verder).

... Een collectie

Wanneer je een account aangemaakt hebt en ingelogd bent, kan je op twee manieren een nieuwe collectie aanmaken:

- Via de startpagina: onder de collecties zie je *Stel je eigen collecties samen!*. Hier kan je de naam van de collectie die je wil maken invoeren en op *Aanmaken* klikken. Vervolgens kom je terecht op de pagina van de (nog) lege collectie. Na deze stap kan je een krant toevoegen aan een bestaande collectie door de krant in kwestie te openen. Onder de krant vind je een strook *Toevoegen aan collectie*. Bij *Bestaande collectie* vind je dan de naam/namen van de collectie(s) die je reeds aangemaakt hebt. Je kiest de collectie en klikt vervolgens op *Toevoegen*.

Stel je eigen collecties samen!

Voer hier een titel in om een eigen collectie samen te stellen

Naam van de collectie

Aanmaken

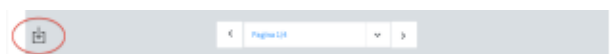
- Via de pagina van een specifieke krant. Hier kies je voor *Nieuwe collectie* in plaats van voor *Bestaande collectie* en vervolgens klik je op *Toevoegen*. Op die manier plaats je een krant rechtstreeks in een nieuwe collectie.

Net als de rubrieken *Favorieten* en *Bekijk later*, kan je je eigen collecties bekijken en bewerken via je profiel. Je eigen collecties staan automatisch op *Privé*. Wil je toch een persoonlijke collectie zichtbaar maken voor iedereen? Dat kan via je profiel: je opent de gewenste collectie, klikt op *Bewerk deze collectie*. Vervolgens vink je *Collectie publiek maken* aan en klik je op *bewaren*.

Een krant downloaden

Heb je interessant krantenmateriaal gevonden en wil je het downloaden? Onderaan elke krantenpagina, ter hoogte van de paginanummering, vind je het volgende logo:

Klik daarop om de download uit te voeren.

Profiel bekijken en bewerken

Helemaal bovenaan rechts op elke pagina zie je een blauwe knop *Account*. Klik hier op, en vervolgens op *Mijn profiel*. Links zie je de profielfoto, en daaronder staan de rubrieken *Favorieten*, *Mijn collecties*, *Bekijk later* en *Profiel bewerken*. Met die laatste optie kan je je wachtwoord, profielfoto en taalinstellingen wijzigen.

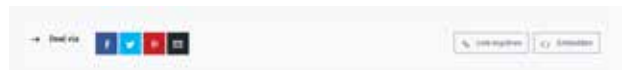
Problemen of vragen?

Met vragen of problemen kan je terecht bij het feedbackformulier, achter de 'feedback'-knop rechts op elke pagina. Vul bovenaan je vraag in, en daaronder meer details. Vervolgens vul je naam en e-mailadres in en klik je op *Verzenden*.

Delen op sociale media

Je kan een krant, blog, collectie of pagina delen met anderen. Dit kan via Facebook, Twitter, Pinterest en via mail. Je kan ook een link naar een specifieke pagina van *Nieuws van de Grote Oorlog* kopiëren naar of embedden in je eigen website.

Jolien Claeyns
Medewerker Interactie, VIAA

Brecht Declercq
Manager Digitalisering & Acquisitie, VIAA

Karen Vander Plaetse
Manager Marketing en Publieksinteractie, VIAA

